



Under invigningen av utställningen på Konsthallen.  
FOTO: PAULINE BLOM ÅKENBERG

# Från den svåra uppväxten i Växjö till firad konstnär: "Att vara trans är magiskt"

## växjö

Nerslagen på öppen gata och mobbad i skolan. För Zafira Vrba Woodski var uppväxten i Växjö ett helvete. Nu tar hon revansch på sin uppväxtstad genom att återvända med utställningen "Blodsband och transtillstånd" på Växjö konsthall.

– Att vara trans är magiskt. Jag får vara i många olika världar och kön samtidigt.

Könsdysfori syftar till en person som upplever sig vara född i fel kön. Men Zafira Vrba Woodski föredrar att kalla det för köns-eufori.

– Ja, det finns en oerhörd eufori i att inte vara begränsad till ett kön. Som transperson tvingas man omfamna modet att göra anorlunda och för mig är det livets ursprung. Evolutionen har alltid drivits framåt

av de som provar utforskade vägar.

– Vi har byggt våra liv, trots att det inte funnits något språk eller lagstiftning som omfamnar oss. Trans betyder ju att överskrida och det finns något magiskt i överskrida gränser och världar.

Zafira Vrba Woodskis ansikte skiner upp på skärmen. Naglarna i gul kulör

skymtar när hen gestikulerar och läpparna är knallrosa. Hon sitter i ett arbetsrum hemma i Solna. Bakom henne skymtar galgar med vackra klänningar och prydliga högar av olivfärgade textilier.

Zafira Vrba Woodski är utbildad sommerska och hantverkspedagog, men har varit verksam som konstnär i tjugo år. Men innan hen hittade sin väg i

livet, var tillvaron en kamp. Hen växte upp på 80- och 90-talet i ett Växjö som då var inskränkt och konservativt.

– Jag kom ut som trans i mitten av 90-talet och då fanns det bara ett fåtal som levde öppet i Växjö. Det fanns inget internet och knappt inget skrivet i litteraturen eller populärkulturen. Vi var historielösa och bespottade.



Zafira Vrba Woodski föddes 1980 i Växjö.

FOTO: PRIVAT



Evolutionen har alltid drivits framåt av de som provar utforskade vägar.

Zafira Vrba Woodski

Hon mobbades svårt i skolan och våld var en del av vardagen.

– Dessutom var jag inte etnisk svensk, vilket förvärrade det hela ännu mer. Som halv-tjeck och trans fick jag utstå dubbelt hat och förakt.

Men sedan dess har samhället förändrats. HBTQI-rörelsen har vuxit och etablerat sig och drivit på samhällsutvecklingen mot ett betydligt öppnare klimat.

– Bara det att det i dag finns ett språk för olika kön har varit enormt betydelsefullt. Trans, hen, icke-binär. Det finns ett språk för oss i dag, vilket har synliggjort oss och gett oss en plats i samhället.

Zafira flydde Växjö 1999 och etablerade sig först utomlands och senare i Stockholm och Göteborg. Där var det enklare att smälta in i mängden och det fanns forum för transpersoner. Men det var fortfarande långt före HBTQI-rörelsen hade erövrat mark.

– Under 30 år var det min vardag att bli hotad och ner-

slagen. Än i dag undviker jag att åka kollektivtrafik på kvällarna. Även om det nu var några år sedan jag senast blev nerslagen, sitter rädslan djup inom mig.

Men mycket har förändrats till det bättre. I dag 2025 känner Zafira ändå att hen kan leva som öppet transperson. Hen har bildat familj med två andra transpersoner och tillsammans har de ett 12-årigt barn som också är trans.

Transfamiljen lever alla tillsammans i lägenheten i Solna.

– Jag älskar min familj! Mitt barn får helt andra förutsättningar än mig att växa upp som sig själv.

Och det är framför allt de kraftfulla och vackra med att vara trans som Zafira vill lyfta fram i utställningen "Blodsband och transtillstånd". Med video, fotografier och installationer skildrar hon spektret av kön som funnits i många kulturer innan Europas kolonialism.

– Jag vill visa hur betydelsefulla vi har varit i historien, och kommer vara för framtiden.

Hon har i utställningen även medvetet undvikit de vanligaste narrativen som berättas om transpersoner i nutid: psykisk ohälsa, könsdysfori, trakasserier, hot, våld övergrepp och suicid. Samtidigt är dessa smärtsamma berättelser fortfarande en del av många s verklighet. De är också en slags transtillstånd, likväl som köns-eufori och mod. Därför är en del av verken tillägnade Zafirans transvänner som dött i suicid.

– Det här blir mitt sätt att ge dem en röst och skriva in dem i historien.

Att överskrida gränser och världar har blivit en drivkraft, inte bara i Zafirans konstutövande, utan även i andra delar av hens breda verksamheter.

Hen jobbar nämligen även som dödsdöla. Det innebär att hen finns med som stöd för döende personer och deras anhöriga under livets sista skälvande timmar och under övergången till döden.

– Det är ett helt fantastiskt uppdrag att få vara med och stötta i det här överskridandet mellan två världar.

Zafirans utställning på Konsthallen pågår fram till den 10 maj. Under prideveckan kommer hen även att medverka i ett boksamtal om sin bok "Transtillstånd" som förra året vann Prismas litteraturpris för bästa experimentella verk.

– Boken är nog det finaste jag gjort mitt liv. Jag är oerhört stolt över den, säger Zafira.

Janna Li Holmberg  
Text

jannaholmberg@smp.se

